

ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

УДК 174:659.14

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.23>**Квачевська Олена Олексіївна**

аспірантка кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0009-0007-8009-165X

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФАНДРАЙЗИНГУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

***Актуальність теми.** У сучасних умовах, коли суспільство все більше орієнтується на прозорість та відповідальність, фандрайзинг стає центральним інструментом для забезпечення ресурсів, необхідних для реалізації соціально значущих проєктів. Однак, зростання масштабів фандрайзингової діяльності супроводжується етичними викликами, такими як маніпуляція емоціями, конфлікти інтересів та питання прозорості використання коштів. Етика фандрайзингу є важливою темою у сфері благодійності, яка привертає дедалі більше уваги з боку дослідників і практиків. Стаття присвячена комплексному аналізу етичних аспектів фандрайзингу, що набувають особливої актуальності в умовах зростаючого запиту суспільства та ключових стейкхолдерів на підзвітність у діяльності неприбуткових організацій. У статті досліджуються основні етичні виклики, що супроводжують фандрайзингову діяльність, включаючи маніпуляцію емоціями, конфлікти інтересів, а також питання ефективного і прозорого використання зібраних коштів. Особливий акцент зроблено на розгляді трьох ключових етичних підходів: трастизму, донороцентризму та теорії балансування прав, кожен з яких пропонує власне трактування етичних обов'язків фандрайзерів щодо донорів, бенефіціарів і суспільства в цілому. **Метою** цієї статті є дослідження основних етичних проблем у сфері фандрайзингу. Основними завданнями є аналіз існуючих етичних теорій, зокрема трастизму, донороцентризму та теорії балансування прав, а також вивчення їхнього впливу на прийняття етичних рішень у фандрайзингу. **Методи дослідження.** У дослідженні використано методи контент-аналізу наукових джерел, компаративний аналіз існуючих етичних теорій та синтез наукових підходів до етики фандрайзингу. **Отримані результати** свідчать про необхідність комплексного підходу до етичних аспектів фандрайзингу, що враховує інтереси всіх зацікавлених сторін. У статті наголошується на необхідності розробки нових етичних стандартів, які б відповідали сучасним викликам фандрайзингу. Такі стандарти мають забезпечувати прозорість і підзвітність у використанні зібраних коштів, захищати права донорів і бенефіціарів, а також сприяти довгостроковому розвитку та зміцненню довіри до благодійних організацій.*

***Ключові слова:** етика фандрайзингу, благодійність, донори, трастизм, донороцентризм, балансування прав, конфлікт інтересів.*

Вступ. Фандрайзинг є ключовим елементом діяльності багатьох неприбуткових організацій, забезпечуючи їх необхідними ресурсами для реалізації соціально значущих проєктів. Етика фандрайзингу є важливою темою у сфері благодійності, яка привертає дедалі більше уваги з боку дослідників і практиків. Питання етичної поведінки у фандрайзингу набувають особливого значення в умовах зростання суспільної уваги до прозорості та відповідальності благодійних організацій.

Фандрайзинг є важливим інструментом для залучення ресурсів, необхідних для реалізації різноманітних соціальних, освітніх, культурних та благодійних проєктів. Однак, зростання масштабів і впливу фандрайзингових кампаній породжує серйозні етичні питання. Сучасний

фандрайзинг зіштовхується з низкою етичних викликів, що включають маніпуляцію емоціями, конфлікти інтересів, а також питання ефективності та прозорості використання коштів. Відсутність чітких етичних стандартів та нормативних підходів ускладнює прийняття рішень і ставить під загрозу довіру до благодійних організацій.

Мета та завдання. Метою цієї статті є дослідження основних етичних проблем у сфері фандрайзингу. Основними завданнями є аналіз існуючих етичних теорій, зокрема трастизму, донорцентризму та теорії балансування прав, а також вивчення їхнього впливу на прийняття етичних рішень у фандрайзингу.

Методи дослідження. У дослідженні використано методи контент-аналізу наукових джерел, компаративний аналіз існуючих етичних теорій та синтез наукових підходів до етики фандрайзингу.

Результати дослідження. В умовах зростаючих соціальних викликів, питання етики та відповідального підходу до фандрайзингової діяльності набувають надзвичайної актуальності, особливо зважаючи на недостатню увагу науковців до основних етичних теорій, що застосовуються у фандрайзингу, а також їх практичного значення для професійної діяльності фандрайзерів. Як зазначають МакКвілін і Сарджент [6], розробки етичних теорій вченими, які займаються фандрайзингом і благодійністю, є рідкісними і досі не запропоновано послідовної нормативної теорії, яка могла б стати основою для прикладної етики професії. Теоретична робота, яка була проведена, зазвичай зосереджувалася на потребах лише однієї ключової зацікавленої сторони, а саме донорів [6].

Етика фандрайзингу є комплексом моральних принципів і норм, які регулюють поведінку організацій та окремих осіб, що займаються залученням коштів. Вона охоплює такі питання, як чесність і прозорість у відносинах з донорами, захист конфіденційної інформації, уникнення маніпуляцій та надмірного тиску на потенційних жертводавців. Важливість цих аспектів підкреслюється численними випадками зловживань, які ставали предметом публічних скандалів і призводили до втрати довіри громадськості до окремих благодійних організацій.

Незважаючи на те, що існують різні кодекси етики та регуляції, які намагаються унормувати фандрайзингову діяльність, питання етичної поведінки у цій сфері залишаються відкритими для дискусій.

Етичні проблеми фандрайзингу включають низку дилем та викликів, які поки що не отримали належної уваги в якості предмету досліджень та соціально-філософського аналізу. Етичний ландшафт фандрайзингу є складним, оскільки містить в собі етичні рамки численних стейкхолдерів, таких як фандрайзери, донори, установи, бенефіціари. Дослідники виділяють різні аспекти етичних проблем фандрайзингу. Так, на думку Р. Шнеор і С. Тор'есен [15], етичні проблеми фандрайзингу включають використання прихильників як засобу для отримання прибутку, відсутність фокусу на соціальній користі та необхідність фінансового та етичного аудиту для забезпечення прозорості та підзвітності. І. МакКвілін та А. Сарджент [7] серед етичних проблем фандрайзингу найбільш актуальними вважають порушення Кодексу практики фандрайзингу, відсутність наукової уваги та необхідність нормативних підходів для керівництва прийняттям рішень та покращення етики фандрайзингу. На думку А. Марланд, етичні проблеми фандрайзингу включають маніпуляції, порушення конфіденційності при зборі даних та націлювання на вразливі групи населення, що викликає занепокоєння щодо чесності, прозорості та поваги в стратегіях фандрайзингу [9].

Одна з перших спроб концептуалізувати етичні принципи фандрайзингової діяльності ґрунтується на припущеннях К. Келлі [5], що фандрайзинг є функцією побудови відносин на основі комунікації. Розвиваючи цю ідею та застосовуючи підхід етики турботи науковці [8] позиціонують турботу через діалогічну комунікацію як етичну основу неприбуткового фандрайзингу. Основний акцент такого підходу базується на мультимодальному розвитку відносин з усіма зацікавленими сторонами неприбуткових організацій, включаючи донорів, співробітників, бенефіціарів та волонтерів. До головних аспектів цієї взаємодії відносять:

Донори. Інтеграція стратегій опіки з етикою догляду та принципами діалогу підкреслює важливість цілісного досвіду відносин для донорів. Даний підхід включає забезпечення балансу між донорами та неприбутковими організаціями на основі спільних цілей та персоналізованого діалогу, який надає можливості для співпраці.

Співробітники. Увага має приділятися створенню організаційної культури турботи, де співробітники отримують належне визнання від організації. Один зі способів досягнення цієї мети – розвиток довірливих стосунків між працівниками та керівництвом шляхом активного діалогу.

Бенефіціари. Як показує досвід, етика турботи у некомерційному фандрайзингу не повинна полягати в позбавленні повноважень бенефіціарів організації. Бенефіціари повинні мати голос і, відповідно, необхідно запровадити механізми зворотного зв'язку, щоб переконатися, що цілі фінансованого втручання спрямовані на низовий рівень і найбільше відповідають потребам громади.

Волонтери. Слід зазначити, що не всі категорії некомерційних стейкхолдерів є взаємовключними. Наприклад, налагодження стосунків із некомерційним донором шляхом розвитку почуття причетності може призвести до того, що він/вона стане волонтером і навпаки [8].

Проблема етичних маніпуляцій у фандрайзингу стає все більш актуальною у контексті сучасних методів залучення коштів. Деякі дослідники звертають увагу на те, що певні техніки, які використовуються для збільшення пожертв, можуть бути морально сумнівними. Наприклад, Майкл Розен (Michael Rosen) у своїй статті "Doing Well by Doing Right: A Fundraiser's Guide to Ethical Decision-Making" підкреслює, що використання почуття провини як інструмента для стимулювання пожертв може мати негативні наслідки для відносин між донором і організацією [12]. Він стверджує, що такі методи можуть призвести до втрати довіри донорів та їхньої небажаності продовжувати підтримку у майбутньому.

Інші дослідники також зазначають, що агресивні методи збору коштів можуть спричинити негативні наслідки. Наприклад, дослідження, проведене Анною Айкенбері (Anna Eikenberry) і Джессією Ландес (Jessica Landes), показало, що надмірний тиск на донорів, особливо на вразливі групи населення, може призвести до етичних конфліктів і зниження ефективності фандрайзингової діяльності [4]. Вони пропонують переосмислити підходи до фандрайзингу, зробивши акцент на повазі до гідності донорів та бенефіціарів.

Таким чином, сучасний світ стикається з низкою викликів, пов'язаних з етикою фандрайзингу, що включають прозорість, відповідальність, маніпуляцію емоціями, конфлікти інтересів і ефективність використання зібраних коштів. Розглянемо ці проблеми детальніше.

Одним із ключових етичних принципів у фандрайзингу є прозорість. Донори мають право знати, як їхні гроші використовуються, та чи досягають вони поставленої мети. На жаль, не всі організації дотримуються цього принципу. Випадки зловживань, коли зібрані кошти витрачаються не за призначенням, підривають довіру до фандрайзингових ініціатив. Відсутність детальної звітності може спричинити втрату довіри суспільства, що ускладнює подальше залучення ресурсів для важливих проєктів.

Іншою етичною проблемою є маніпуляція емоціями. Фандрайзери часто використовують емоційні кампанії для залучення донорів. Хоча це ефективний метод, він може бути етично сумнівним, якщо використовується надмірно або неправомірно. Маніпуляція почуттями страху, провини або співчуття може призвести до необдуманих пожертв. Важливо, щоб емоційні апеляції супроводжувалися чіткою інформацією про проблему та способи її вирішення, а не лише викликали емоційну реакцію.

Також практики фандрайзингу можуть створювати конфлікти інтересів, особливо коли пожертвування надходять від великих корпорацій або заможних індивідів. Організації можуть потрапити в залежність від донорів і змушені враховувати їхні інтереси, що може суперечити місії організації. Наприклад, благодійні фонди, які фінансуються корпораціями, можуть уникати критики дій цих корпорацій або відмовлятися від підтримки проєктів, які не відповідають інтересам донорів.

Ще однією етичною проблемою є ефективність використання зібраних коштів. Донори очікують, що їхні внески будуть використані з максимальною користю. Проте деякі організації витрачають значні суми на адміністративні витрати, рекламу та зарплати працівників, що може викликати негативну реакцію донорів і зменшити їхню готовність підтримувати благодійність у майбутньому.

Відсутність консенсусу щодо того, що є добрим і злим, правильним і неправильним, функціонування амбівалентних ієрархій цінностей ще більше ускладнює етичні міркування у фандрайзингових практиках [16]. Для вирішення цих викликів пропонується використання підходу добросесної етики як керівної рамки, що фокусується на етичних цінностях та компетентностях фандрайзерів та оптимізації етичних кодексів фандрайзингу для формування професійних чеснот і поведінки. Необхідні подальші дослідження, щоб глибше дослідити ці етичні дилеми та конфлікти для надання більш чітких рекомендацій щодо фандрайзингових практик.

Далі розглянемо особливості функціонування етичних аспектів фандрайзингу через призму нормативних теорій (трастизм, донорцентризм і збалансованість прав) [13].

Трастизм є консеквенціалістською теорією, яка стверджує, що фандрайзинг є етичним, коли він сприяє, підтримує, захищає або зберігає громадську довіру, і неетичним, коли він шкодить довірі [7]. Хоча дана теорія є консеквенціалістською, недавнє дослідження показало, що довіра має відносно невеликий вплив на пожертвування [3] і що, відносини між довірою та пожертвуваннями потребують подальшого вивчення. Незрозуміло, чи довіра спричиняє пожертвування, чи є наслідком їх [3]. МакКвілін і Сарджент [7] наголошують, що збереження громадської довіри є основою для роздумів про етику фандрайзингу [13].

Застосування трастизму на практиці може бути складним через труднощі з точним вимірюванням впливу конкретних фандрайзингових заходів на громадську довіру [14]. Адже довіра залежить від багатьох факторів, і «громадськість» не є однорідною групою: те, що впливає на довіру однієї частини громадськості, може не впливати на іншу. У практиці фандрайзингу неприбуткові організації заохочуються розглядати етичні питання через призму того, як рішення можуть бути інтерпретовані пресою. Інститут бізнес-етики пропонує запитати себе, «як би ви почувалися, якби ваше рішення з'явилося на першій сторінці газети», як частину ширшої етичної рамки прийняття рішень. Незважаючи на обмеження і труднощі в застосуванні трастизму на практиці, підтримка громадської довіри залишається ключовим аспектом етики фандрайзингу і тому подальші дослідження є необхідними для кращого розуміння взаємозв'язку між довірою та благодійними жертвами, а також для розробки ефективних практик, які б забезпечували і підтримували громадську довіру до неприбуткових організацій [13].

Донорцентризм, як етичний підхід у фандрайзингу, можна розглядати як деонтологічний або консеквенціалістський. З деонтологічної точки зору, фандрайзинг є етичним, якщо він надає пріоритет побажанням і потребам донорів. Консеквенціалістський підхід стверджує, що фандрайзинг етичний, коли пріоритет донорських бажань сприяє максимізації стійкого доходу для неприбуткової організації [7; 13].

Дослідження показують, що благодійність надає численні переваги для донорів, включаючи матеріальні вигоди, такі як податкові пільги, та психологічні вигоди, такі як покращення настрою, а також поліпшення фізичного здоров'я. Слід також зазначити, що основним чинником пожертвувань є саме прохання про пожертву, тому донорцентричний фандрайзер повинен активно просити про пожертви для того, щоб донори могли отримати вищезазначені вигоди. Проте, існує ризик завдати шкоди, запитуючи тих, хто не бажає давати пожертви. Одне з досліджень показало, що відмова від запиту несе емоційні втрати, але вигоди для тих, хто жертвує, перевищують втрати для тих, хто не жертвує [13; 14].

Цей підхід активно обговорюється у літературі і часто використовується як основа для розробки етичних кодексів фандрайзингу. Зокрема, Кен Бурнетт (Ken Burnett) у своїй книзі "Relationship Fundraising" наголошує на важливості побудови довгострокових відносин з донорами шляхом створення для них комфортних умов для пожертвувань [2]. Донорцентризм, на

його думку, дозволяє не лише залучати більше коштів, але й забезпечувати стабільність доходів організацій у довгостроковій перспективі.

Однак, попри популярність цього підходу, існують і критичні погляди на його етичні наслідки. Джеррі Пейн (Jerry Payne) та Девід Преслі (David Pressley) у своїй роботі "A Transcendent Code of Ethics for Marketing Professionals" звертають увагу на те, що надмірне зосередження на донорах може призвести до нехтування інтересами бенефіціарів – тих, хто отримує допомогу [11]. Вони підкреслюють, що фандрайзинг має бути спрямований не лише на максимізацію пожертв, але й на забезпечення справедливості та рівноправності всіх учасників процесу.

Критики донороцентричного підходу стверджують, що зосередження виключно на донорах може призводити до етичних компромісів, які ставлять під загрозу основну мету благодійності – допомогу тим, хто її потребує. Наприклад, деякі організації можуть використовувати методи, які викликають у донорів почуття провини або надмірний тиск, аби лише збільшити обсяг пожертв. Хоча такі підходи можуть бути ефективними у короткостроковій перспективі, вони можуть мати негативні наслідки для довгострокових відносин з донорами та призводити до втрати громадської довіри.

Теорія балансування прав стверджує, що фандрайзинг є етичним, коли він балансує обов'язок фандрайзерів залучати підтримку від імені своїх бенефіціарів з відповідними правами донорів [7; 13; 14]. Ця теорія може бути особливо сприятливою для підходу, заснованого на доказах, оскільки вона базується на правах (наприклад, праві на приватність), які можна точніше визначити. Права часто закріплені в законах, конвенціях або загальноприйнятих нормах, які ширші, ніж фандрайзинг (наприклад, права дітей до 18 років або право на недискримінацію).

Застосування призми балансування прав, очевидно, вказує на потенційні шкоди для бенефіціарів через зменшення послуг, спричинене або не залученням коштів від максимально широкого кола донорів, або відмовою від подарунків, які були запропоновані. Однак це не означає, що балансування прав дає неурядовій організації повну свободу приймати всі подарунки, що пропонуються. По-перше, деякі подарунки можуть супроводжуватися умовами, які можуть завдати шкоди бенефіціарам або їхнім підгрупам. По-друге, можуть виникнути ситуації, коли пожертви використовуються стратегічно для вигоди донора. Наприклад, мотивацією для корпоративних пожертвувань може бути політичний вплив [1]. Іншим прикладом може стати ситуація, коли організація, що шкодить навколишньому середовищу своєю діяльністю, може співпрацювати з екологічною благодійною організацією, щоб продемонструвати свою прихильність до зменшення шкоди і уникнути державного регулювання [7; 13; 14].

Цей підхід знайшов підтримку серед інших дослідників, які вважають, що існуючі етичні кодекси потребують перегляду з урахуванням нових викликів. Наприклад, Сара Натан (Sarah Nathan) і Юджин Темпел (Eugene Tempel) у своїй роботі "Fundraising Ethics" наголошують на необхідності розробки нових стандартів, які б забезпечували етичну відповідальність фандрайзерів перед бенефіціарями [10].

Висновки. Етичні проблеми у фандрайзингу є складними та багатограними, і їх вирішення вимагає комплексного підходу, що враховує інтереси всіх стейкхолдерів. Проведений аналіз показав, що сучасний фандрайзинг потребує впровадження більш чітких етичних стандартів, що враховують інтереси всіх учасників процесу, включаючи донорів, бенефіціарів та працівників організацій. Теорії трастизму, донороцентризму та балансування прав пропонують різні підходи до вирішення етичних проблем у фандрайзингу. Зокрема, трастизм фокусується на збереженні довіри громадськості, донороцентризм – на задоволенні потреб донорів, а балансування прав – на рівновазі між правами донорів і бенефіціарів. Запропоновані в статті теоретичні підходи можуть бути основою для розробки нових етичних стандартів, які сприятимуть підвищенню прозорості та довіри до благодійних організацій.

Отже, етика фандрайзингу є поліаспектною темою, яка охоплює різноманітні підходи та теорії, кожна з яких надає певний ракурс для аналізу та оцінки дій фандрайзерів. Етичний модус фандрайзингу вимагає від неприбуткових організацій постійного балансування між різними інтересами та правами зацікавлених сторін. Важливо розвивати етичні принципи та практики,

які б забезпечували довгострокову стійкість та ефективність діяльності організацій, сприяючи як максимізації залучених ресурсів, так і підтримці довіри громадськості. Лише ретельне врахування етичних аспектів фандрайзингу може забезпечити відповідність зусиль неприбуткових організацій високим моральним стандартам та ефективно слугувати забезпеченню потреб бенефіціарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bertrand, M., Bombardini, M., Fisman, R., & Trebbi, F. (2018). Tax-exempt lobbying: Corporate philanthropy as a tool for political influence. National Bureau of Economic Research Working Paper 24451. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w24451/w24451.pdf
2. Burnett, K. (2002). Relationship fundraising: A donor-based approach to the business of raising money. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
3. Chapman, C., Hornsey, M., & Gillespie, N. (2021). To what extent is trust a prerequisite for charitable giving? A systematic review and meta-analysis. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 50(6), 1274–1303.
4. Eikenberry, A., & Landes, J. (2015). Ethics and fundraising: Perspectives on the moral complexities of raising funds for nonprofits. *Journal of Nonprofit Ethics*, 8(1), 45–62.
5. Kelly, K. S. (1991). Fundraising and public relations: A critical analysis. Lawrence Erlbaum Associates.
6. MacQuillin, I., & Sargeant, A. (2019). Fundraising ethics: A rights-balancing approach. *Journal of Business Ethics*, 160(1), 239–250. Springer Netherlands.
7. MacQuillin, I. (2023). Normative fundraising ethics: A review of the field. *Journal of Philanthropy and Marketing*, 28(4), e1740. <https://doi.org/10.1002/nvsm.1740>
8. Madden, S., Harrison, V., & Vafeiadis, M. (2023). Relational care in communication as the basis of nonprofit fundraising: Theorizing professional ethics based in stewardship and ethics of care. *Journal of Philanthropy and Marketing*, 28(4), Article e1762. <https://doi.org/10.1002/nvsm.1762>
9. Marland, A. (2020). Yes we can (fundraise): The ethics of marketing in political fundraising. In *Yes we can (fundraise)* (pp. 178–190). Routledge.
10. Nathan, S., & Tempel, E. (2010). Fundraising ethics. In A. Sargeant & J. Shang (Eds.), *Fundraising principles and practice* (pp. 147–172). New York, NY: Wiley.
11. Payne, D., & Pressley, M. (2013). A transcendent code of ethics for marketing professionals. *International Journal of Law and Management*, 55(1), 55–73.
12. Rosen, M. J. (2005). Doing well by doing right: A fundraiser's guide to ethical decision-making. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 10(3), 175–181.
13. Routley, C., & Koshy, C. (2022). Identifying and addressing fundraising's overarching ethical questions through ethical theory. *Journal of Philanthropy and Marketing*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/nvsm.1754>
14. Routley, C., Koshy, C., Lowthian, L., Niles, M., Wishart, R., Rosen, M.J., Hill, H., Pena, L., & Watt, A. (2020). The ethics of legacy fundraising during emergencies. *Rogare*.
15. Shneor, R., & Torjesen, S. (2020). Ethical considerations in crowdfunding. In *Ethical considerations in crowdfunding* (pp. 161–182). Palgrave Macmillan, Cham.
16. Wang, Y., & Su, W. (2022). The ethical issues in the fundraising industry and its governance: A virtue ethics perspective. *International Journal of Social Science*, 10(5), 9–9.

REFERENCES

1. Bertrand, M., Bombardini, M., Fisman, R., & Trebbi, F. (2018). Tax-exempt lobbying: Corporate philanthropy as a tool for political influence. National Bureau of Economic Research Working Paper 24451. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w24451/w24451.pdf
2. Burnett, K. (2002). Relationship fundraising: A donor-based approach to the business of raising money. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
3. Chapman, C., Hornsey, M., & Gillespie, N. (2021). To what extent is trust a prerequisite for charitable giving? A systematic review and meta-analysis. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 50(6), 1274–1303.
4. Eikenberry, A., & Landes, J. (2015). Ethics and fundraising: Perspectives on the moral complexities of raising funds for nonprofits. *Journal of Nonprofit Ethics*, 8(1), 45–62.

5. Kelly, K. S. (1991). *Fundraising and public relations: A critical analysis*. Lawrence Erlbaum Associates.
6. MacQuillin, I., & Sargeant, A. (2019). Fundraising ethics: A rights-balancing approach. *Journal of Business Ethics*, 160(1), 239–250. Springer Netherlands.
7. MacQuillin, I. (2023). Normative fundraising ethics: A review of the field. *Journal of Philanthropy and Marketing*, 28(4), e1740. <https://doi.org/10.1002/nvsm.1740>
8. Madden, S., Harrison, V., & Vafeiadis, M. (2023). Relational care in communication as the basis of nonprofit fundraising: Theorizing professional ethics based in stewardship and ethics of care. *Journal of Philanthropy and Marketing*, 28(4), Article e1762. <https://doi.org/10.1002/nvsm.1762>
9. Marland, A. (2020). Yes we can (fundraise): The ethics of marketing in political fundraising. In *Yes we can (fundraise)* (pp. 178–190). Routledge.
10. Nathan, S., & Tempel, E. (2010). Fundraising ethics. In A. Sargeant & J. Shang (Eds.), *Fundraising principles and practice* (pp. 147–172). New York, NY: Wiley.
11. Payne, D., & Pressley, M. (2013). A transcendent code of ethics for marketing professionals. *International Journal of Law and Management*, 55(1), 55–73.
12. Rosen, M. J. (2005). Doing well by doing right: A fundraiser's guide to ethical decision-making. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 10(3), 175–181.
13. Routley, C., & Koshy, C. (2022). Identifying and addressing fundraising's overarching ethical questions through ethical theory. *Journal of Philanthropy and Marketing*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/nvsm.1754>
14. Routley, C., Koshy, C., Lowthian, L., Niles, M., Wishart, R., Rosen, M.J., Hill, H., Pena, L., & Watt, A. (2020). The ethics of legacy fundraising during emergencies. *Rogare*.
15. Shneor, R., & Torjesen, S. (2020). Ethical considerations in crowdfunding. In *Ethical considerations in crowdfunding* (pp. 161-182). Palgrave Macmillan, Cham.
16. Wang, Y., & Su, W. (2022). The ethical issues in the fundraising industry and its governance: A virtue ethics perspective. *International Journal of Social Science*, 10(5), 9–9.

Kvachevska Olena Oleksiivna

Postgraduate student at the UNESCO Chair on Science Education
Dragomanov Ukrainian State University
9, Pirogova, str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0009-0007-8009-165X

ETHICAL ASPECTS OF FUNDRAISING: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Relevance of the topic. *In today's environment, when society is increasingly focused on transparency and responsibility, fundraising is becoming a central tool for securing the resources needed to implement socially significant projects. However, the growth of fundraising activities is accompanied by ethical challenges, such as manipulation of emotions, conflicts of interest, and issues of transparency in the use of funds. The ethics of fundraising is an important topic in the field of charity, which is attracting more and more attention from researchers and practitioners. The article is devoted to a comprehensive analysis of the ethical aspects of fundraising, which are of particular relevance in the context of the growing demand of society and key stakeholders for accountability in the activities of non-profit organizations. The article explores the main ethical challenges that accompany fundraising activities, including the manipulation of emotions, conflicts of interest, and the efficient and transparent use of funds raised. Particular emphasis is placed on the consideration of three key ethical approaches: trustism, donor-centrism and the theory of balancing rights, each of which offers its own interpretation of fundraisers' ethical responsibilities towards donors, beneficiaries and society as a whole. The purpose of this article is to study the main ethical issues in the field of fundraising. The main tasks are to analyze existing ethical theories, in particular trustism, donor-centrism and the theory of balancing rights, and to study their impact on ethical decision-making in fundraising. Research methods.* *The study used the methods of content analysis of scientific sources, comparative analysis of existing ethical theories, and synthesis of scientific approaches to fundraising ethics. The results obtained indicate the need for a comprehensive approach to the ethical*

aspects of fundraising that takes into account the interests of all stakeholders. The article emphasizes the need to develop new ethical standards that would meet the current challenges of fundraising. Such standards should ensure transparency and accountability in the use of the funds raised, protect the rights of donors and beneficiaries, and promote the long-term development and strengthening of trust in charitable organizations.

Key words: *fundraising ethics, charity, donors, trustism, donor-centrism, balancing rights, conflict of interests.*